

ἐνταῦθα αὐτὸ ἐν τῶν ἀγαθῶν μετελήφθη ἐκβῆ εἰς τὸ Πάντα τ' ἀγαθὰ· τὸ δὲ ἐνταῦθα ἄνευ πόνου εἰς τὸ τῶν πόνων, ὅπου ἐλλείπει ἢ Μετὰ ἢ τ' Διὰ πράξεις ἀνταλλαγήν τινα σημαίνουσα, καθὼς λέγουσιν οἱ γραμματικοί. Μεταλαμβάνοντες λοιπὸν καὶ ἐδῶ τὸ Ὀυδέν ἄνευ πόνου, εἰς τὸ ἰσοδύναμόν του Πάν μετὰ πόνου, εὐρίσκομεν ὅτι τὸ προθετόπρωτον σημαίνει ἀνταλλαγὴν, ἡγουν, Δίδουσι τὰ γαθὰ οἱ θεοὶ εἰς τοὺς ἀνθρώπους δεχόμενοι παρ' αὐτῶν τοὺς κόπους καὶ τὴν ἐπιμέλειαν.

ΡΚΕ. „Ἄλλ' εἴτε τοὺς θεοὺς ἴλεως εἶναι σοι βούλει, θεραπευτέον τοὺς θεοὺς.“ Εἶπαμεν ἀνωτέρω (ΡΚΕ) περὶ τοῦ Ἄλλά. Ὁ δὲ λόγος εἶναι καθ' ὑπόθεσιν διαζευκτικὸς, εἰς ἓκ τῶν ὀκτώ, ἀπὸ τοὺς ὁποίους συμπληρῶνται ὅλος ὁ περιοδικὸς λόγος· καὶ τὸ μὲν ἡγούμενον αὐτοῦ μέρος εἶναι καὶ τοὺς θεοὺς ἴλεως εἶναι σοι βούλει· τὸ δὲ ἐπόμενον, θεραπευτέον τοὺς θεοὺς, ὅπου εἶναι ὁ ἀρθὺς λόγος, εἰς τὸν ὁποῖον ἀποδίδεται ὁ ἡγούμενος ἀτελής. Τὸ δὲ θεραπευτέον τοὺς θεοὺς εἶναι φράσις τῆς γλώσσης ἀκατάλληλος ὄντι τοῦ, θεραπευτέαι οἱ θεοί. Ὅπως ἐν ἔχῃ τὸ πρᾶγμα, ἀναλύεται τὸ θετικὸν τοῦτο ὄνομα εἰς τὸ Δεῖ σε θεραπεύειν τοὺς θεοὺς (ΟΕ'). Τὸ δὲ ὑποκείμενον τοῦ Δεῖ εἶναι ἀφανές, καὶ διὰ τοῦτο λέγεται τὸ ῥῆμα ἀπρόσωπον (ΝΓ'). Ἄσελές δὲ ὄν κατ' ἐννοίαν ἀναπληρῶνται μὲ τῶν πλύγιον ἀπαρεμφατικῶν λόγων, τοῦ ὁποίου τὸ ὑποκείμενον ἐκφέρεται κατ' αἰτιατικὴν, ἥτις ἐδῶ ὡς προφανῆς καταλείπεται (βλ. Βουτμ. Γραμμ. ΡΚΗ', γ'). Ἐνεργητικῶν δὲ ὄν τὸ ἀπαρέμφατον ἀπαιτεῖ τὴν τῆς μεταβάσεως πτώσιν, ἥτις εἶναι ἢ θεοῦς.

Τὸ δὲ ἡγούμενον μέρος ἔχει ὑποκείμενον τὸ Σὺ ἐν-

νοούμενον ἔξωθεν (ΝΓ') καὶ κατηγορούμενον τὸ βούλει καὶ ἐκ τρίτου λόγου πλάγιον ἀπαρεμφατικὸν [τοὺς θεοὺς εἶναι Ἰλαως] τοῦ ὁποίου ὑποκείμενον εἶναι ἢ αἰτιατικὴ Θεοὺς, κατηγορούμενον δὲ ὁμοθετώτου ἐπίθετον τὸ Ἰλαως συναπτόμενον μ' ἐκείνη ὅσα τοῦ συνδέσμου Κ' ἔναι. Αναπτύσσεται δὲ ὁ ἀπαρεμφατικὸς λόγος εἰς τὸν, Ἰλαοὶ θεοὶ σοὶ ὡσιν Ἰλαω (Ω).

Σοὶ εἶναι πτώσις δοτικὴ σημαίνουσα χάριν ἢ περιποίησιν τῶν θεῶν πρὸς σέ τὸν θεραπεύοντα τούτους.

Σημειώσεις. Πλάγιοι λόγοι ὀνομάζονται ἀπὸ τῶν γραμματικῶν ὁ ἀπαρεμφατικὸς καὶ ὁ μετοχικός· ὀρθοὶ δὲ ὅλοι οἱ δι' ὁποιαδήποτε ἄλλης ἐγκλίσεως ἐκφερόμενοι· καὶ τέλει μὲν οἱ δι' ὀριστικῆς περιέχοντες τὴν βῆσιν τοῦ λόγου (ΡΗΚ')· ἀτελεῖς δὲ οἱ ἀποδιδόμενοι εἰς τοὺς τελείους (αὐτ.). Διὰ τοῦτο ἐκ τοῦ λόγου ὁ μὲν εἶναι τέλει, ὁ δὲ ἀτελής· τοῦ δὲ ἀτελοῦς, ὁ μὲν εἶναι πλάγιος, ὁ δὲ, ὀρθός.

ΡΗΚ'. „Ἐἴτε ὑπὸ φίλων θέλεις ἀγαπᾶσθαι, τοὺς φίλους εὐεργετητέον.“ Τὸ ἐπόμενον μέρος τοῦ λόγου τούτου ἀναλύεται ἀπαράλλακτα, καθὼς καὶ τὸ τοῦ ἤδη ἐκτεθέντος (ἀνωτ.). Λέγομεν μόνον περὶ τοῦ ἡγουμένου, ὅτι ἡ κατηγορία του ἀναπληρᾶνται μὲ παθητικὸν ἀπαρέμφατον, τοῦ ὁποίου τὸ μὲν ὑποκείμενον ταυτίζεται μὲ τὸ τοῦ Ἐθέλεις (ἴσουτμ. Γραμ. §. ΡΗΘ'. Α'), ἢ δὲ ἐκ τρίτου πτώσις εἶναι προθετώπως δηλοῦσα τὸ ὑποκείμενον, ἐκ τοῦ ὁποίου προέρχεται τὸ πάθος (ΝΑ').

ΡΗΘ'. „Ἐἴτε ὑπὸ τῆς Ἑλλάδος πύσης ἀξιοῖς ἐπ' ἀρετῇ θαυμάζεσθαι, τὴν Ἑλλάδα πειρατέαν εὐ ποιεῖν.“

Πειρατέον εὐ ποιεῖν τὴν Ἑλλάδα, ἀντὶ τοῦ Δεῖ σε πειραῖσθαι εὐ ποιεῖν τὴν Ἑλλάδα· ὁ ἀπαρεμφατικὸς λόγος εὐ ποιεῖν συμπληροῦσι τὴν ἔννοιαν τοῦ πειραῖσθαι· ἔχουσι

δὲ καὶ οἱ δύο τὸ αὐτὸ ὑποκείμενον Σέ· ὁ δὲ δεύτερος ἐκ τρίτου ἔχει τὴν Ἑλλάδα.

Ἐπ' ἀρετῆς ἢ ἐπὶ σημαίνει τὸ ποιητικὸν τοῦ θαυμασμοῦ αἰτιον· ἡδύνατο δὲ νῦ τὸ σημαίνει καὶ μόνῃ ἢ δοτική (ΚΗ', Σημ.). Κατὰ τὸν αὐτὸν δὲ τρόπον ἀναλύονται καὶ ὅλοι οἱ ἄλλοι ὑποθετικοὶ λόγοι τοῦ ρηθέντος χωρίου.

ΡΛ'. Ἄς λάδωμεν δὲ ἀκόμη χωρίον ἐν τοῦ Ξενοφῶντος διὰ νὰ ἐφαρμόσωμεν τοὺς κανόνας τῆς ἀναλύσεως.

[Ἀπομνημ. Βιβ. Α'. Κεφ. Α'. ε'].

„Πολλάκις ἐθαύματα Τίσι ποτε λόγοις ἔπεισαν Ἀθηναίους οἱ γραψάμενοι Σωκράτην, ὡς ἄξιός εἴη θανάτου τῇ πόλει· ἡ μὲν γὰρ γραφὴ κατ' αὐτοῦ τοιαῦτα εἶη· Ἄδικεῖ Σωκράτης, οὓς μὲν ἡ πόλις νομίζει θεοὺς, οὐ νομίζων, ἕτερα δὲ καινὰ δαιμόνια εἰσφέρων· ἀδικεῖ δὲ καὶ τοὺς νέους διαφθείρων.“

Τὸ χωρίον ἀνέγκεται ἀπὸ τρεῖς λόγους· α'. Πολλάκις τῇ πόλει· β'. Ἡ μὲν . . . ἦν· γ'. Ἄδικεῖ . . . διαφθείρων· καὶ ὁ μὲν δεύτερος εἶναι ἀπλοῦς, οἱ δὲ ἄλλοι δύο, σύνθετοι· καὶ διὰ μὲν τοῦ πρώτου ἐκθέτει ὁ συγγραφεὺς τὴν ἀπορίαν τοῦ· διὰ δὲ τοῦ δευτέρου τὴν αἰτιολογεῖ, παριστάνων διὰ τοῦ τρίτου τὴν κατὰ τοῦ Σωκράτους κατηγορίαν, καὶ ἀποδεικνύων τὸ ἀσύστατόν της διὰ τῶν ἐφεξῆς παραγράφων.

ΡΛΑ'. α'. Πολλάκις ἐθαύματα . . . τῇ πόλει· ὁ πρῶτος οὗτος λόγος ἀνέγκεται καὶ αὐτὸς ἀπὸ τρεῖς· 1) ἓνα τέλειον [πολλάκις ἐθαύματα]· 2) δεύτερον ἀτελεῖ, [τίσι ποτε λόγοις ἔπεισαν Ἀθηναίους οἱ γραψάμενοι Σωκράτην]· 3) ἄλλον ἀτελεῖ [ὡς ἄξιός εἴη θανάτου τῇ πόλει].

λει]· και ὁ μὲν δεῦτερος ἀποδίδεται ὀριστικῶς εἰς τὸ ἐθαύμα-
σα· ὁ δὲ τρίτος διαβεβαιωτικῶς εἰς τὸ ἔπεισαν (ΡΑ').

1) Ὑποκείμενον τοῦ λόγου τούτου εἶναι τὸ ἔγωγ· κα-
τηγορούμενον τὸ ἔθαύμασα· τὸ πολλάκις διορίζει τὴν
χρονικὴν περίστασιν· ἡ δὲ ἐκ τρίτου πτώσις εἶναι ὁ δεῦτε-
ρος λόγος Τίσι ποτε λόγοις ἔπεισαν Ἀθηναίους κτ.

2) Ὁ δεῦτερος οὗτος λόγος συγκείται ἀπὸ τὸν ἀτελῆ
μετοχικὴν [εἰ γραψάμενοι Σωκράτην] και ἀπὸ τὸν ὀρθὸν
[ἔπεισαν Ἀθηναίους] και ἀπὸ τὸν ἀτελῆ διαβεβαιωτικὸν
[ὡς ἄξιός εἰη θανάτου τῆ πόλει] ὅστις ἐκπληροῖ χρεῖαν
πρόσματος (ΡΙΑ). Ὁ μετοχικὸς λόγος ἀναλυόμενος μᾶς
εἶναι τὸ συνεπτυγμένον ὑποκείμενον. Οἱ γραψάμενοι Σω-
κράτην, ἤγουν οἱ ἄνθρωποι, οὔτινες ἐγράψαντο Σωκρά-
την. Ὑποκείμενον λοιπὸν οἱ ἄνθρωποι· κατηγορούμε-
νον ἔπεισαν· πρόσωπον, Ἀθηναίους· πρόσμα, ὡς
ἄξιός εἰη θανάτου τῆ πόλει· ὄργανον, Τίσι
ποτε λόγοις· τὸ Ποτε τίθεται μὲ τὰ ἐρωτηματικά και
ἀόριστα σημαῖνον τὴν ἄγνοιαν τοῦ λέγοντος· οἶον, Ὅσ-
τις ποτ' ἂν ἦ, ὅποιαδήποτε κτλ.

3) Ὑποκείμενον τούτου εἶναι τὸ ἐννοούμενον Σωκρά-
της· κατηγορούμενον δὲ τὸ ἄξιός συναπτόμενον διὰ τοῦ
εἶη· ἐξέφερα δὲ τὸν λόγον εἰς δυνατικὴν ἔγκλισιν [εἶη],
και ὅχι εἰς ὀριστικὴν [έσι] διὰ δύο αἰτια· πρῶτον, διό-
τι ἀπὸ παρελθόντος χρόνου ἢ ἀπόδοσις γίνεται διὰ δυνατι-
κῆς ἢ εὐατικῆς (ΡΑ')· δεύτερον, ἀποδίδεται εἰς εὐκτικὴν
και ἐπὶ τῶν ἀβεβοίως λεγομένων· ἡ δὲ κατηγορία αὕτη
ὅχι μόνον ἔστο ἀδέβαιος, ἀλλὰ και προφανέστατα ψευδής
και συκοφαντικὴ· εἰς τὴν ὀμιλουμένην γλῶσσαν ἐκφράζεται

ἡ ἔννοια αὕτη· Ὅτι τάχα ἔτο συμφέρον διὰ τὴν πόλιν νὰ ἀποθάνῃ.

Θανάτου· γενικὴ συντασσομένη μετὰ τὸ "Ἄξιός κατα τοὺς κανόνας τῆς μερικῆς μας γραμματικῆς (Βουτμ. Σελ. 417).

Τῇ πόλει· δοτικὴ περιποιητικὴ σημαίνουσα, ὅτι ὠφελείται ἡ πόλις ἀπὸ τὸν θάνατον τοῦ Σωκράτους, Βουτμ. Γραμ. 219).

ΡΑΒ΄ β΄· Ἡ μὲν γὰρ γραφή . . . ἦν· ὑποκείμενον εἶναι Ἡ γραφή· κατηγορούμενον τοιαῦδε τις· τὸ τοιαῦδε ἀνταποδοτικὸν ἀπαιτεῖ ἀναφορικόν· ἐννοεῖται δὲ εἰς τοιαύτην περίστασιν· ἤγουν ἡ γραφή ἦν τοιαῦδε ὅσα ἡ ἐρεξῆς ἐκτιθεμένη· ὁ Μὲν ἔπρεπε νὰ ἔχῃ ἀκόλουθον τὸν δὲ ἢ Ἄλλὰ· μένει ὅμως ἀναπόδοτος· καὶ ἡ εἰς τοῦτον ἐναντίωσις φαίνεται ἀπ' ὅλα τὰ ἀκολουθοῦντα εἰς τοὺς ἐρεξῆς παραγράφους. Τοιαῦτα ἀπαντῶνται συχνότατα καὶ εἰς τὸν Ξενοφῶντα καὶ εἰς ὅλους τοῦ χρυσοῦ αἰῶνος τοὺς συγγραφεῖς, ὅτετινες ἔγραφαν τὰς ιδίας των.

ΡΑΓ΄ γ΄· Ὁ τρίτος λόγος εἶναι περίοδος διοικήτριαν ἔχουσα πρότασιν Ἄδικεῖ Σωκράτης, εἰς τὴν ὅπου ἀναφέρονται πλάγιοι μετοχικοὶ λόγοι τρεῖς συνδεδόμενοι οἱ μὲν δύο πρῶτοι κατ' ἄρσιν καὶ θέσιν, ὁ δὲ τρίτος κατὰ συμπλοκὴν· ὁ πρῶτος μετοχικὸς συνεπιφέρει ἕτερου ἀτελή ἀναφορικόν τὸν Ὅυς ἡ πόλις νομίζει θεοὺς. Ἰατὰ δὲ τὴν φυσικὴν ἀκολουθίαν ἐκτιθέμενός ὁ λόγος γίνεται τοιοῦτος· Σωκράτης ἀδικεῖ οὐ νομίζων μὲν θεοὺς τοὺς, οὓς ἡ πόλις νομίζει, εἰσφέρων δὲ ἕτερα καινὰ δαιμόνια, διαφθείρων δὲ καὶ τοὺς νέους. Ἀναλύεται δὲ εἰς πέντε λόγους α΄) Σωκράτης ἀδικεῖ· β΄) οὐ νομίζων θεοὺς.

γ') οὗς ἡ πόλις νομίζει • δ') εἰσφέρων ἕτερα κοινὰ δαιμόνια • ε') διαφθείρων τοὺς νέους.

Σημείωσις. Οἱ πρὸ ἡμῶν γραμματικοὶ σύνθετον λόγον ἔλεγον, τὸν ἑπειὶ ἀνόμικον συγκείμενον, ἢ ἄλλω τὸν ἕκ τῶν περιστάσεων καθ' ἑμὲ προσδιοριζόμενον. τὸν δὲ συμπληρούμενον ἐκ τοῦ ὑποκειμένου καὶ τῶ κατηγορούμενου καὶ τῆς ἐκ τρίτου πτώσεως τὸν ἄλλω ἀπλοῦν, ὡς καὶ τὸ ὑποκειμένου ἢ ἢ ἐκ τρίτου ἀνπτύσσοντο διὰ λόγον ἀναγινώσκοντες, ἢ ἦσαν καὶ λόγοι ἐλόκληροι • ὅθεν, κατ' αὐτοὺς, τὸ μὲν ἀνόμικον τὸν ἑλευθέρου καὶ γραμματικῶς ἐπιμελῶς, εἶναι λόγος σύνθετος • τὸ δὲ τίτις ἂν ἔχοι εἶπαι περὶ τῆς τῶν ἑλευθέρου ἰσότητος ἀγωγῆς καὶ τίνι χροόμενοι σπουδαῖοι ἂν τοῖς τρόποις ἀπλοῦν, φέρει σκεψόμεθα, εἶναι λόγος ἀπλοῦς • καὶ, "Ἄνδρα μοι ἔννεπε, μάστα, εἶναι σύνθετος • ἀπλοῦς δὲ ὁ, "Ἄνδρα ἔννεπε, ὅς μάστα πολλά κούχθη, ἐπει Τραίε, ἰερὸν πτολίεθρον ἔπερσε. "Οτι δὲ ἄλλω ἀνόμικον εἶναι φαίνεται • διότι λόγος σύνθετος εἶναι ὁ ἕκ λόγων ἄλλων συγκείμενος ὅχι ὁ ἕκ τῶν περιστάσεων προσδιοριζόμενος, καὶ μάστα κατὰ γραμματικὴν θεωρίαν. λογικότερον δὲ ἴσως εἶναι ἀπλοῦς ὁ τὸ ὑποκειμένου καὶ τὸ κατηγορούμενον ἀνπτύσσοντες • διότι ὡς μόνον τὸ ὑποκειμένου καὶ ἂν καὶ τὸ κατηγορούμενον • εἶναι Ὁ ἀνὴρ ὅς οὐκ ἐπορεύθη ἐν βουλή ἄση ἄν, καὶ ἐν ὁδῷ ἀμυρτωλῶν οὐκ ἔστη, καὶ ἐπὶ καθέδρα λαμπρῶν οὐκ ἐκάθησεν, ἔστι μακάριος • ἀλλὰ καὶ γραμματικῶς θεωρούμενος εἶναι καὶ οὗτος σύνθετος λόγος καὶ ὅλαι οἱ ὁμοίῳ.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΒ'.

Περὶ Στιγματισμοῦ.

ΡΑΔ'.

Στιγματισμὸς εἶναι χρῆσις συμῶλων τινῶν, τὰ ὅ-

ποῖα ὀνομάζομεν σίγματα, τῶν μεμενῶν μεταξύ τῶν κώλων καὶ τῶν κομμάτων, καὶ εἰς τὰ τέλη τῶν περιόδων. Ἄλλ' εἰ καὶ τὰ σίγματα ταῦτα σχηματίζονται κατὰ συνθήκην καὶ διδάσκονται ἐμπειρικῶς Πουῦ ἔχει καθὲν τὸν τρόπον του· ἐκπηγάζει ὁμῶς ἀπὸ νόμου τῆς Λογικῆς ἐκ τῶν προτέρων ὁ σχηματισμὸς αὐτῶν, ἐπειδὴ θεμελιώνεται εἰς τὴν ἀκριβοῦσαν τῶν κρίσεων σχέσιν· καὶ κατὰ τοῦτο ἡ ἐν γένει θεωρία του εἶναι ἔργον τῆς καθολικῆς γραμματικῆς. Πρέπει δὲ νὰ διακρίνωμεν ἀκριβῶς τὰ ὀρθογραφικὰ σημεῖα (ἡγοῦν τὰ λεγόμενα τάνους, πνεύματα, πάθη) ἀπὸ τὰ λογικὰ ταῦτα σίγματα· ἐκεῖνα μὲν εἶναι ὀλοκλήρως ἐμπειρικά· ταῦτα δὲ ἐξέρχονται ἀπὸ τὴν τοῦ λόγου διάρθρωσιν, ἥτις ἀντιστοιχεῖ ἐπ' ἀκριβῆς μὲ τὴν τῶν διανοημάτων ἁρμονίαν καὶ συνέχειαν.

ΡΛΕ'. Στίγματα εἶναι τὰ ἐφεξῆς· σιγμῆ, ὑποσιγμῆ, κάμμα, ἐρωτηματικόν, ἐπιφωνηματικόν, παρένθεσις, ἐπιλογιστικόν, βραχυπτικόν. Ἐκ τούτων τὸ ἐπιφωνηματικόν καὶ τὰ τρία τελευταῖα δὲν ἦσαν χρήσιμα εἰς τοὺς παλαιούς· οἱ νεώτεροι τὰ ἐφεύρηκαν καὶ τὰ μεταχειρίζονται πρὸς μεγάλην σαφήνειαν καὶ εὐκρίνειαν τῶν γραφομένων, καὶ πρὸς ἀκριδοῦ καὶ σύμφωνον μὲ τὰ νοούμενα ἀπαγγελίαν αὐτῶν καὶ ἀνάγνωσιν.

ΡΛΣ'. Σιγμῆ εἶναι τὸ σύμβολον τοῦτο (.). Τίθεται καθ' ὅλας τὰς γλώσσας (τουλάχιστον τὰς Ἑυρωπαϊκὰς) ἐπάνω τῆς εὐθείας, εἰς τὴν ὁποίαν ἐγχαράττονται τὰ γράμματα, ὅπου λαμβάνει τέλος ἡ ἔννοια προτάσεως ἢ περιόδου· αἶον, Ἄνθρωπος δὲ χρητὸς χρητὸν οὐ μισεῖ ποτέ. Ἐδῶ εἶναι τελεία ἡ ἔννοια τῆς προτάσεως, καὶ διὰ τοῦτο τίθεται εἰς τὸ τέλος τῆς ἡ σιγμῆ (.), καὶ, Μακάριος ἄνθρωπος, ὅς

οὐκ ἐπορεύθη ἐν βουλή ἄσεβων, καὶ ἐν ὁδοῖς ἀμαρτωλῶν οὐκ ἔστη, καὶ ἐπὶ καθέδρᾳ λοιμῶν οὐκ ἐκάθησεν· ἀλλ' ἢ ἐν τῷ νόμῳ κυρίου τὸ θέλημα αὐτοῦ, καὶ ἐν τῷ νόμῳ αὐτοῦ μελετήσῃ ἡμέρας καὶ νυκτός. Ἔδῃ εἶναι τῆς περιγραφῆς τῶν τοῦ μακαρίου ἀνδρὸς ἰδιοτήτων τὸ τέλος, τὸ ὁποῖον σημαίνεται μετὰ τὴν σιγμὴν· ἢ δὲ ἀρχὴ πάσης περιόδου ἢ προτάσεως, ὅταν λάσῃ τέλος ἢ πρό αὐτῆς, μεγαλογραφεῖται, καθὼς συνηθίζεται σήμερον ἀπὸ ἑλληντῆν Ἰουδαίων.

ΡΑΓ'. Ὑποσιγμὴ. Ταυτίζεται μετὰ τὴν σιγμὴν, παρεκτός ὅτι βάλλεται ὀλίγον τι ὑπερῶν, τῆς εὐθείας, εἰς τὴν ὁπίαν σημειοῦνται τὰ γράμματα. Λαμβάνει δὲ τότε μεταξὺ τῶν συνθέτων κώλων τῆς περιόδου (P1Θ')· οὕτως ὑποσίζεσθαι ἢ ἐξαξῶς περίοδος τοῦ Ἰσοκράτους. Ἄ μὲν ἐπίστασαι, διαφυλάττε ταῖς μελέταις· ἂ δὲ μὴ μεμάθηκας, προσλαμβάνε ταῖς ἐπισήμαις· ἢ δὲ μετὰ τὴν ὑποσιγμὴν ἀρχὴ μεγαγραφεῖται.

ΡΑΗ'. Κόμμα. ἔχει σχῆμα μηνίσκου τὸ μὲν κυρτὰ ἔχουτος πρὸς δεξιάν, τὰ δὲ κοῖλα πρὸς ἀριστεράν οὕτω (ι). Διασέλλει δὲ τὰ ἁπλᾶ κώλα τῶν συνθέτων προτάσεων, καὶ τὰ κόμματα τῶν περιόδων (P1Θ')· οἷον, ὡς καλοῦ, ὅταν ἀνὴρ καὶ γυνὴ συμφωνήσωσιν ἀλλήλοις. Εἰς τὸ ἀνωτέρω παράδειγμα διατέλλονται τὰ κόμματα τῆς περιόδου μετὰ τὸ ἑπίστασαι, καὶ Μεμάθηκας δ' αὐτοῦ συμφύλου τούτου. Κώλα προτάσεως, ἢ κόμματα περιόδου εἶναι ὅλα τὰ συμπλεκόμενα μετὰ τοὺς συνδέσμους, καὶ, ἢ, ὅτι· ἀλλὰ τινὲς μὲν διασέλλουσι πάντα διὰ κομμάτων· ἄλλοι δὲ τὰ μονοσυντάκτως ἐκφερόμενα κόμματα διὰ τοῦ καί, καὶ τὰ ἀπὸ τοῦ Ὅτι ἀρχόμενα ἀφίναυσιν ἄσικτα· καὶ λογικῶς μὲν εἶναι ἀνάγκη νὰ χωρίζωνται ὅλα· ὡς χρήσιμα

δὲ πρὸς τὰς αἰτίας καὶ ἀνάπαυσιν τινα τῆς φωνῆς ἐμποροῦν νὰ μένουσιν ἄσικτα, ἐπειδὴ εἰς τὰ τοιαῦτα δὲν ζέκει ἐπαισθητοῦς ὁ λέγων.

Σημείωσις. Τὰ στίγματα ταῦτα εἶναι κατὰ συνθήκην σχηματισμέ-
γα. Πολλὰ Ἑυρωπαϊκὰ γλώσσα τὴν μὲν ὑποσημηνὴν μὲς σήμαινου-
σι κάποτε μὲν μὲ δὺω σιγμαίς (:), κάποτε δὲ ἕως τὸ ἡμέτερον ἐ-
ρωτηματικὸν (;), τὸ δὲ κόμμα μικρύνουσιν ὀλίγον (,). Θεωροῦσι
δὲ καὶ κάποιαν διαφορὰν μεταξὺ (:) καὶ (;), τὴν ὁποίαν ἡμεῖς
δὲν εὐδιακρίνομεν μὲ χωριστὸν σύμβολον, εὐδ' εἶναι ἴσως ἀναγκαῖον
νὰ διακρίνωμεν. Πρέπει δὲ νὰ σημειώσωμεν καὶ τοῦτο, ὅτι αἱ
περίοδοι δὲν εἶναι ἀλλήλων ἀσχεταί, ἀλλ' ἀναφερόμεναι πρὸς ἀλλή-
λα· ἀποτελοῦσι Περικοδικὸν λέγον, ἢ παράγραφον. Συμ-
πλέκονται λοιπὸν καὶ αὐταὶ διὰ συνδέσμων ἢ ἐκφραζομένων ἢ ἐν-
νοουμένων· ἀλλ' ἕμως διασθλλονται ἀπ' ἀλλήλων διὰ τελείας σιγ-
μῆς, ὡς εἴπαμεν (ΡΑΣΤ') καὶ ὄχι δι' ὑποσημηνῆς.

ΡΛΘ. Ἐρωτηματικόν. Σημαίνεται εἰς ὅλας τὰς
γλώσσας τῆς Ἑυρώπης σύνθετον ἐκ κόμματος (ΡΛΗ') καὶ
σιγηνῆς (ΡΛΣ'). ἀλλ' οἱ μὲν ἄλλοι Ἑυρωπαῖοι γράφουσιν
ἐπάνω τὸ κόμμα, καὶ ὑποκάτω τοῦτου τὴν σιγηνὴν οὕτω (?)·
ἡμεῖς δὲ τὸ ἐναντεῖον γράφομεν τὴν σιγηνὴν ἐπάνω, ὑπ' αὐ-
τὴν δὲ τὸ κόμμα οὕτω (;). Τίθεται εἰς ὅλας τὰς ὀρθὰς ἐ-
ρωτήσεις· λέγω δὲ ὀρθὰς, ὅσας κάμνει ἀμέσως τὸ λέγον
πρόσωπον· οἶον, Τί κάμνεις; Ἀνεχώρησεν ὁ φίλος; Εἰς
δὲ τὰς πλαγίας ἢ τὰς διηγηματικὰς ἀπὸ πολλοῦς ἀφύεται
οἶον, Ἐλθὼν εἰς τὸν οἶκον ἡρώτα, ἂν ἀνεχώρησεν ὁ φίλος·
ἀλλὰ καὶ εἰς ταύτας εἶναι πολλάκις ἀναγκαῖον, ὅταν ἡ διη-
γηματικὴ μεταβάλλεται εἰς ὀρθὴν οἶον, Ἐλθὼν εἰς τὸν οἶ-
κον ἡρώτα Ποῦ εἶναι τὸ βιβλίον; διὰ τί δέν με τὸ ἔσειλας;
Πῶς ἠμέλησας τὸ πρᾶγμα; κτλ. Γενικῶς δὲ τὸ ἐρωτημα-
τικὸν ἀναγκαίως πρέπει νὰ τεθῆ, ὅπου εἶναι χρεῖα νὰ με-
τασθληθῆ ἡ φωνὴ κατὰ τὸν ἦχον τῆς ἐρωτήσεως.

ΡΜ. Κάποτε ἡ ἐρώτησις συμπληρῶναι τὴν ἐννοίαν,

ὅποτε τὸ ἐρωτηματικὸν ἐπέχει καὶ σιγμῆς τόπον, καὶ ἡ τοῦ ἐφεξῆς λόγου ἀρχὴ μεγαλογραφεῖται· οἷον „Ἴδες τὰ κακὰ τῆς ἀμαθίας καὶ βαρβαρότητος; Ἐυτυχεῖς οἱ μέτοχοι παιδείας καὶ τῶν Μουσῶν τρέφιμοι.“ Πολλάκις ὅμως ἀκολουθοῦσι μία τῆν ἄλλην πολλάκι ἐρωτήσεις ἔχουσαι ἀναφωρὸν καὶ πρὸς ἀπακείμενόν τι καὶ πρὸς ἀλλήλας, ὅπου, εἰάν δὲν ἦτο ἐρωτήσις, ἠθέλαμεν βάλειν τὸ κόμμα, ἢ τῆν ὑποσιγμῆν· οἷον, Ἄνεχώρησεν ὁ φίλος; ἢ ἔμεινεν ὀπίσω; ἢ δὲν ἔχει κατὰ νῦν νὰ ὑπάγῃ; Τοιαύτας δὲ ἐρωτήσεις σημαίνουσιν ἄλλοι δὲ ἐνὸς μόνου ἐρωτηματικοῦ βάλλοντές το κατὰ τὸ τέλος· οἷον, Ἄνεχώρησεν ὁ φίλος, ἢ ἔμεινεν ὀπίσω, ἢ δὲν ἔχει σκοπὸν νὰ ὑπάγῃ;

ΡΗΜΑ. Ἐπιφωνηματικόν. Ἰπεσοῦθη ἀπὸ τοὺς νεωτέρους καὶ γράφεται μετὰ τὸ σημεῖον τοῦτο (!). Τίθεται δὲ ἢ εἰς μόνον ἐν θαυμασικῷ ἐπιφώνημα (ΟΘ', Σημ.) οἷον, οἱ! βασιῶ! Ἡράκλειος! ἢ εἰς θαυμασικὴν πρότασιν· οἷον, Ἐυτυχῆς ἀνὴρ! Καὶ δὲ κατ' ἀρχαίαν μὲν κεῖται ἐπιφώνημα, ἔπειτα δὲ πρότασις μικρὰ, εἰς ἐκεῖνο μὲν τίθεται κόμμα· μετὰ δὲ ταύτην, τὸ ἐπιφωνηματικόν· οἷον, ὦ, πόσον εἶμαι εὐτυχῆς! ὦ, Ποῖου κακὸν εἶναι ἡ ἀμάθεια! Ἐάν δὲ ἐκτείνεται ἡ πρότασις, ἢ χωρίζεται πολὺ ἀπὸ τὸ ἐπιφώνημα, ὥστε δύνανται νὰ ἐκληφθῶσιν ὡς δύο ἐπιφωνήματα, τότε τίθεται τὸ σημεῖον καὶ εἰς τὸ ἐπιφώνημα καὶ εἰς τὸ τέλος τῆς προτάσεως· οἷον, οἱ! Ποῖου βάθος γνώσεως καὶ σοφίας καὶ ἀγαθότητος τοῦ Θεοῦ! καὶ, Βαβαί! Εἰς ποῖα κακὰ δὲν ἐμθάλλει τὸν ἀνθρώπου ἢ κατάρματος ἀμαθία! Ὅπου σημειούμεν, ὅτι ἂν καὶ ἔχη σχῆμα ἐρωτήσεως ὁ ἐπιφωνηματικὸς λόγος, δὲν λαμβάνει ὅμως ἐρωτηματικόν, ἀλλὰ τὸ ἐπιφωνηματικόν, ἐπεὶ δὲ ἐνταῦθα τὸ κυριώτερον εἶναι ἡ ἐπιφώνησις.

ΡΜΒ'. Ἐὰν δὲ ἀκολουθῶσι πολλαὶ ἐπιφωνηματικαὶ προτάσεις μία μετὰ τὴν ἄλλην ἀναφερόμεναι καὶ πρὸς ἀλλήλας καὶ πρὸς κύριόν τι ὑποκείμενον· τίλεται εἰς πᾶσαν μίαν τὸ ἐπιφώνημα, χωρὶς νὰ μεγαλογραφηθῇ καμμᾶς τῶν μεταξύ ἢ ἀρχῆ· οἶον, ὦ θεέ μου! δὲν δύναμαι πλέον! ἀπέκαμα ἀπὸ τὰς θλίψεις! ἡ ζωὴ μου εἶναι ἀδυνηροτάτη! ἦ, Μέγας εἶναι ὁ κύριος! θαυμασαὶ αἱ ὕδοί του! ἀνεξερεύνητοι αἱ ὕδοί του! Ἄυται, εἰάν δὲν ἦσαν ἐπιφωνηματικαί, ἤθελαν συγματοισθῆν μετὰ τὴν ὑποσημνίαν, ἢ μετὰ τὸ κόμμα.

ΡΜΓ'. Παρένθεσις εἶναι σημεῖον σύνθετον ἀπὸ δύο τόξα βλέποντα τὸ ἓν πρὸς τὸ ἄλλο οὕτω (), κάποτε δὲ γράφεται καὶ γωνιωδὲς οὕτω []. Περικλείεται δὲ εἰς αὐτὴν πρότασις ἀποχωριζομένη τῶν ὅλων λόγου καὶ τὸ μὲν πρῶτον χρῆσιμεύει, ὅταν αὐτὸς ὁ συγγραφεὺς ἀποχωρίζῃ τι ἀπὸ τῶν ἄλλων τοῦ λόγου· οἶον, Ὁ δὲ ἀετὸς, ἀναβάς ἐπὶ τὸν Δία (τοῦτου γὰρ ἱερὸς εἶναι λέγεται) κατέθηκεν εἰς τοὺς κόλπους αὐτοῦ τὰ ῥά. Τὸ δὲ γωνιωδὲς, ὅταν παρεντίθεται τι ἄλλου συγγραφείως· ἢ ὅταν ὁ ἐκδίδων ἄλλου σύγγραμμα παρενθέτῃ ἐξ ἑαυτοῦ τι, τὸ ὁποῖον ὁδὲν ἀνέφερεν ὁ συγγραφεὺς· ἢ ὅταν τεχνολογικῶς παρενθέτῃ τι, ὡς ἐπαρενθέταμεν καὶ ἡμεῖς εἰς τὸ πρὸ τούτου κεφάλαιον (ΡΚΕ', ΡΚΣ')· ἀλλ' ἡ διαφορὰ τούτων, ἐπειδὴ ἀπὸ μᾶς ἀκόμη δὲν ἐπροσδιωρίσθη, μαυθάνεται ἀπὸ τὴν παρατήρησιν τῶν ἀπὸ τοῖς νεωτέροις ἐκδιδόμενων βιβλίων.

ΡΜΔ'. ἘπιἌργισικόν. Ἐφεύρημα καὶ τοῦτο τῶν νεωτέρων γραφόμενον ὡς εὐθεῖα μικρὰ ὀριζόντιος· οἶον (—)· τίθεται δὲ ὅπου τις φθάνων (εἰς κῆποιαν ἔννοιαν, τὴν ὁποῖαν δὲν δύναται νὰ ἐκφράσῃ εὐθὺς, σέκει ὀλίγον, καὶ ἐπιλογιζόμενος ἐκφέρει ἔπειτα τὴν ἔννοιαν. Διακόπτεται δὲ ἡ συνέχεια τοῦ λόγου τὸ τετραπλάσιον περίπου παρὰ εἰς τὸ κόμμα. Συχνόκις

ἔπεται μετὰ τὴν ἐρώτησιν, ἢ ἐπιφώνησιν, ἢ καὶ μετὰ τὴν σιγ-
μὴν, ἢ καὶ μετ' ἀρχὴν λόγου κατὰ τὴν χρείαν τοῦ ἐπιλογισμοῦ·
οἷον, Πάντοτε ἔπραττες τοιαῦτα ἔργα; — ὦ Θεε πολυεὐπλογ-
χε! Πῶς ὑπέφερες τὴν ἀνείαν! καὶ, Ἀπέθανε ο πολυτιμὸς
μου φίλος! — ὡς ἀπεθάνω καὶ ἐγώ. Ὑπαγε, φίλε, καὶ — ἔσα εὐτυ-
χή. Ἀψ' οὗ ἀπεχθρήσθημεν — ὄχι! οὐδὲν δύναμαι νὰ σὲ τὰ
δειγῆθῶ. Ἐδεῖκοῦντα τὰ ἰσθῆρα καθὰς — καὶ μικρὰ
καὶ μεγάλα, δημοκρατίαι ἐδοικήθησαν ἀνέκαθεν.

PMK. Μαρτυρικό. Σημαίνεται με δύο κόμματα
(,,)· καὶ τίθεται τοῦτο μὲν εἰς τὴν ἀρχὴν ξένης μαρτυρίας·
τὸ δὲ ἀντίτροφόν του κατὰ τὸ τέλος· οἷον, Εἶπεν ὁ Ἰησοῦς
εἰς τὸ εὐαγγέλιον ,, Ἐν ταύτῳ γινώσκονται πάντες, ὅτι ἐ-
μοὶ μαθήται ἐστέ, ἐὰν ἀγάπην ἔχητε πρὸς ἀλλήλους.“ Πολ-
λοὶ δὲ βάλλουσι τὸ αὐτὸ καὶ εἰς τὸ τέλος.

PMG. Βραχυντικό. Σημαίνεται διαφόρως ἀπὸ
καθὲν ἔθνος· ἡμεῖς τὸ γράφομεν (κτλ). οἱ δὲ Ῥωμαῖοι
(οις). Τίθεται δὲ, ἢ ὅπου σιωπῶμεν τὰ πλειότερα, ἢ ὅ-
που θέλομεν νὰ δηλώσωμεν, ὅτι εἶναι μὲν καὶ ἄλλα, εἶναι
δὲ ἀδύνατον ν' ἀπαριθμηθῶσιν ὅλα. Εἰς τὴν γλῶσσαν μας
τὸ ἀναγινώσκωμεν καὶ τὰ λοιπὰ· οἱ δὲ Ῥωμαῖοι,
εἰσὶ τετα.

σημείωσις. Ὡς σημειομοῦ εἶδος δύναται νὰ ἐκληφθῆ, καὶ ἡ δὲ
ἀνακτῶν γραμμάτων εἰς τὰς ἐπισήμας ἐκθεμελίωη ὀριστικὴ λέξις,
ἢ πρότεπις ἀξιωματικὴ, ἢ ἄλλο τι, εἰς τὸ ἔργον πρέπει νὰ προσ-
έξωμεν πλέον τὸν νοῦν· οἷον, Λογικὴ εἶναι ἐπιστήμη κτλ. ὡς
γίνεται φανερόν ἐξ ὅλης τῆς πραγματικῆς ταύτης, ὅπου ἐμῆτε
χειρισθῆμεν πολλάκις τοιαύτας δι' ἀνακτῶν γραμμάτων ἐκθέσεις.

